

Warszawa, dnia 16-02-2022 r.

Minister Klimatu i Środowiska

DLŁ-WKO.050.12.2022.RB
1944219.6927196.5558849

Pan
Tomasz Grodzki
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na oświadczenie złożone przez Panią Senator Halinę Biedę na 35. posiedzeniu Senatu w dniu 12 stycznia 2022 r. podjęcia działań na rzecz ochrony narodowego dziedzictwa, jakim są lasy ochronne śląskich miast, a konkretnie lasy znajdujące się w Nadleśnictwie Brynek, znak BPS/043-35-1397/22, przedstawiam poniższe informacje.

Odpowiadając na liczne pytania oraz prośbę o podjęcie działań zmierzających do ochrony lasów, pragnę przypomnieć istotną rolę, jaką w tym zakresie pełni Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (dalej Lasy Państwowe). Jak słusznie zauważono w treści oświadczenia, lasy są naszym wspólnym dziedzictwem narodowym. Zajmują one już 30% powierzchni kraju, a zdecydowaną większością z nich (77 %) zarządzają Lasy Państwowe, w ramach których już od blisko stu lat leśnicy dbają o polskie lasy. W dużej mierze dzięki ich staraniom, lasów z roku na rok w Polsce przybywa, zwiększa się też ich zasobność. To fakty, z którymi nie sposób dyskutować. Jako wieloletni zarządca leśnych terenów w Polsce, Lasy Państwowe doskonale zdają sobie sprawę z faktu, jak istotne jest zaspokajanie potrzeb społecznych, przy jednoczesnym zachowaniu priorytetowego celu – zapewnienia trwałości lasów. Zadania te są realizowane równolegle. Po pierwsze, gospodarkę leśną prowadzi się według zapisów planu urządzenia lasu. Dokument ten, sporządzany na okres 10 lat, zawiera opis i ocenę stanu lasu oraz określone na ich podstawie cele, zadania i sposoby prowadzenia gospodarki leśnej. Projekt planu urządzenia lasu podlega strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, w ramach której przeprowadza się również konsultacje z udziałem społeczeństwa. Zabiegi wykonywane w ramach gospodarki leśnej nie są zatem następstwem doraźnej, indywidualnej decyzji zarządcy terenu, lecz

działaniem poprzedzonym dokładną inwentaryzacją i oceną stanu lasu na terenie nadleśnictwa (wykonaną przez wyspecjalizowane i niezależne od Lasów Państwowych podmioty wykonawstwa urzędniowego). W procesie tworzenia projektu planu urządzenia lasu niezwykle istotny jest również udział społeczeństwa. Stąd, inicjowany przez Lasy Państwowe, program szerokich konsultacji społecznych, prowadzony na każdym etapie powstawania planu urządzenia lasu.

Z tej perspektywy, apel skierowany do Prezesa Rady Ministrów o zainicjowanie dialogu między Lasami Państwowymi a stroną społeczną i naukowcami w celu wypracowania rozwiązań odpowiadających na współczesne wyzwania środowiskowe oraz zmieniające się potrzeby społeczne, należy uznać za postulat całkowicie bezprzedmiotowy. Dialog taki jest stale realizowany w oparciu o usystematyzowane procedury.

Lasy Państwowe każdorazowo organizują konsultacje projektów planów urządzenia lasu i zachęcają obywateli, aby brali udział w spotkaniach konsultacyjnych. W ich trakcie można wyrazić swoją opinię na temat propozycji Lasów Państwowych i co ważne – na bieżąco przedyskutować wątpliwości. Doświadczenie pokazuje jednak, że mimo starań ze strony Lasów Państwowych, zainteresowanie udziałem w takich spotkaniach nie jest duże. Dobrze pokazuje to przykład Nadleśnictwa Brynek, gdzie na zaproszenie do udziału w konsultacjach odpowiedziało jedynie ok. 25% zaproszonych.

Właśnie w trakcie takich spotkań przedstawiono do konsultacji społecznych zakres prac obejmujących pozyskiwanie drewna na terenie Nadleśnictwa Brynek. Informowano, że projekt planu urządzenia lasu dla tego obszaru wynika ze stanu zasobów drzewnych zainwentaryzowanych w ciągu trzyletnich prac nad tym planem. W efekcie prac inwentaryzacyjnych wyliczone zostało, że zasoby drewna w tym nadleśnictwie w ostatnim okresie wzrosły o 21% (z ok. 3 mln m³ do 3,6 mln m³). Nierównomierna struktura wiekowa lasów w Nadleśnictwie Brynek powoduje, że w obecnym dziesięcioleciu udział cięć rębnych jest większy. Jednocześnie ze struktury wieku lasów wynika, że obecnie na terenie Nadleśnictwa Brynek dominują lasy w wieku ok. 50 lat, co wskazuje na znaczną kumulację cięć rębnych za ok. 50 lat, gdy drzewa dojrzeją do tzw. wieku rębności.

Podczas publicznej debaty nad projektem planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Brynek, Lasy Państwowe wskazywały, że pomimo projektowanego wzrostu rozmiaru pozyskania, to po realizacji zadań zaprojektowanych w planie i tak nastąpi wzrost zasobów o ok. 13%. To wynik intensywnego przyrostu drzew – w tempie ok. 6 m³/rok/ha – i intensywności pozyskania, która jest niższa niż przyrost. To uzasadnienie było szeroko omawiane na publicznej debacie, zorganizowanej przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Katowicach w dniu 23 listopada 2021 r. Treść uzasadnienia zawarto również w I tomie projektu planu urządzenia lasu, zawierającym ogólny opis nadleśnictwa i kierunków działań, który został również wyłożony do konsultacji społecznych (wraz z innymi dokumentami).

Obawy mieszkańców dotyczące naruszenia walorów i charakteru lasu w wyniku prowadzenia prac w ramach rębni złożonych (zaplanowanych w planie urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Brynek na lata 2022-2031) są nieuzasadnione. W projekcie tym, dla lasów położonych między miastami Zabrze a Bytom, nie zaplanowano rębni zupełnych, które polegają na jednokrotnym i całkowitym (choć przejściowym) usunięciu drzew na małym obszarze. Właśnie ze względu na sąsiedztwo miast, rębnie zupełne zostały zmienione na inny sposób zagospodarowania, tj. rębnie złożone. Długi (trwający nieraz kilkadziesiąt lat) okres realizacji takich rębni nie prowadzi do jednorazowego odślaniania całej powierzchni tzw. zrębu. Dojrzałe drzewa są pozyskiwane pojedynczo, punktowo bądź w grupach, przez co utrzymywana jest krajobrazowa rola lasu, uwzględniająca jego społeczną funkcję. Jednocześnie pragnę ponownie przypomnieć, że las pełni wiele funkcji przyrodniczych, gospodarczych oraz społecznych. Rolą leśników jest pogodzenie trwałości lasu, jako niezwykle złożonego ekosystemu, oczekiwań i potrzeb społeczeństwa oraz potrzeb przemysłu drzewnego i rozwoju gospodarczego kraju. Wielofunkcyjny model leśnictwa w oparciu, o który zarządzane są tereny podlegające Lasom Państwowym, sprawia, że funkcje przyrodnicze, gospodarcze oraz społeczne są w pełni realizowane i wzajemnie się uzupełniają.

Wobec powyższego, odnosząc się do wniosków o wyłączenie obszarów wskazanych w oświadczeniu z pozyskania drewna, należy wskazać, że w polskich warunkach prawnych całkowite wyłączenie pewnych obszarów lasu z realizacji funkcji produkcyjnej może wynikać tylko z przepisów o ochronie przyrody i dotyczyć np. rezerwatów przyrody, czy parków narodowych. Jednak, nawet po ustanowieniu rezerwatu lub parku narodowego nie wyklucza się prowadzenia ochrony przyrody metodami gospodarki leśnej, tj. pozyskiwania drewna. Takie działania są podejmowane. Doświadczenie z innych regionów podpowiada również, że na terenach intensywnie wykorzystywanych w celach rekreacyjnych i turystycznych, tym bardziej konieczne stają się ingerencje związane ze ścinką drzew, wynikające z konieczności zapewnienia bezpieczeństwa, tj. usuwanie drzew obumierających, powalonych przez wiatr itp. W obecnej sytuacji takie działania są realizowane przez Nadleśnictwo Brynek, a standardowe czynności z zakresu gospodarki leśnej, jak np. realizowane trzebieże (rozrzedzanie młodszych drzewostanów) zapobiegają wydzielaniu się (obumieraniu wskutek konkurencji międzyosobniczej) drzew. Z dużym prawdopodobieństwem można więc zakładać, że status zbliżony do rezerwatu ścisłego, jaki postuluje Pani Senator w treści oświadczenia byłby kwestionowany przez lokalne społeczności, które korzystają z tych terenów na potrzeby rekreacji.

Wymienione w oświadczeniu oddziały leśne, obejmujące częściowo obszar Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie oraz okoliczne lasy nie podlegają reżimowi prawnemu związanemu z zakazem pozyskiwania drewna. Obszar Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie nie posiada formalnie prawem utworzonej otuliny, ponieważ dla tej formy ochrony przyrody w ustawie z dnia 16 kwietnia

2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098, z późn. zm.) nie przewidziano takiego rozwiązania.

Jednocześnie, dla samego obszaru Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie zapisy istniejącego planu zadań ochronnych nie przewidują również jakichkolwiek zakazów związanych z pozyskaniem drewna. Natomiast, zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Miechowicka Ostoja Leśna” nie posiada planu ochrony, gdyż dla tego typu obszarów chronionych nie sporządza się takich planów. Zapisy wskazanej ustawy *o ochronie przyrody* nie przewidują zakazu pozyskiwania drewna na terenach zespołu przyrodniczo-krajobrazowego.

Przedstawione w oświadczeniu podejrzenia o możliwość złamania art. 7 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 28 września 1991 r. *o lasach* (Dz. U. z 2021 r. poz. 1275, z późn. zm.), nie mają żadnych podstaw w stanie rzeczywistym. Lasy Państwowe nie posiadają wiedzy na temat inwentaryzacji, które wykazywałyby występowanie na tym obszarze gatunków wskaźnikowych dla lasów o charakterze naturalnym. Ponadto lasy wokół miast Bytom, Zabrze i Gliwice nie są lasami naturalnymi. Lasy te powstały, jako nasadzenia sztuczne, w części na terenach należących w przeszłości do właścicieli ziemskich, którzy od setek lat prowadzili tam pozyskanie drewna dla celów gospodarczych. Ocena zawartą w oświadczeniu, gdzie lasy gospodarcze opisuje się mianem naturalnych, można poczytywać, jako uznanie dla pracy leśników z Nadleśnictwa Brynek. To pośredni dowód, że metody zagospodarowania, którymi posługują się specjaliści zatrudnieni w Lasach Państwowych powodują efekt bardzo pozytywny w odbiorze społecznym.

Odnosząc się bezpośrednio do pytań zawartych w oświadczeniu, informuję, że prace nad planem urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Brynek rozpoczęły się w 2019 r. Na zlecenie dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Katowicach firma zewnętrzna, wyłoniona w drodze przetargu, przeprowadziła rzeczoną inwentaryzację lasu w latach 2020-2021. Kwestie związane z wartościami przyrodniczymi oraz gatunkami chronionymi opisane są w Programie ochrony przyrody, będącym integralnym elementem planu urządzenia lasu. Warty podkreślenia jest fakt, że Program ochrony przyrody również podlega konsultacjom społecznym.

Ocena oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko jest opracowywana równolegle i formułowana w prognozach oddziaływania na środowisko (zawiera opis oraz mapę). Oceny ewentualnego wpływu zabiegów zaprojektowanych w planie dokonuje się na podstawie analizy poszczególnych oddziaływań (krótko-, długo-, średnioterminowych, skumulowanych, pośrednich, bezpośrednich itd.). Prognozy oddziaływania na środowisko także podlegają konsultacjom społecznym.

Zarzuty dotyczące terminu przeprowadzenia konsultacji społecznych, zakładające rzekomo intencjonalne działanie Lasów Państwowych w tym zakresie, nie znajdują uzasadnienia. Okres, przez jaki powinny trwać konsultacje społeczne, jest bowiem opisany w ustawie z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2021 r. poz. 247, z późn. zm.), której przepisy zakładają, iż w liczeniu dwudziestojednodniowego okresu konsultacji mogą pojawić się dni wolne od pracy. Czas na jaki przypadły przedmiotowe konsultacje był podyktowany wieloetapowym harmonogramem pracy nad projektem planu urządzenia lasu, wynikającym z obowiązujących przepisów prawa i istniejących procedur (*Instrukcja urządzania lasu*), oraz wynikającej z tego umowy cywilno-prawnej, zawartej pomiędzy Regionalną Dyрекcją Lasów Państwowych w Katowicach a wykonawcą projektu planu urządzenia lasu, któremu zlecono prace projektowe. Umowa ta wskazuje zakończenie prac na 1 lutego 2022 r.

Konsultacje społeczne projektu planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Brynek na lata 2022-2031 są prowadzone zgodnie z procedurą przewidzianą przepisami ustawy *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* oraz w *Instrukcji urządzania lasu* wprowadzonej do stosowania zarządzeniem nr 55 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 listopada 2011 r. Zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w pracach nad projektem planu urządzenia lasu jest m.in. obowiązkowym elementem Komisji Założeń Planu, narady zwoływanej przez dyrektora regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych w ósmym roku obowiązywania dotychczasowego planu urządzenia lasu. Podstawowym zadaniem Komisji Założeń Planu jest sformułowanie „Założeń do planu urządzenia lasu” oraz zakresu projektowanych uzgodnień do sporządzenia prognozy oddziaływania tego planu na środowisko i obszary Natura 2000.

Wykonawstwo planu urządzenia lasu dla nadleśnictw Lasów Państwowych zlecają regionalne dyrekcje Lasów Państwowych. Założenia do sporządzenia przedmiotowego projektu planu urządzenia lasu powstały w maju 2019 roku. Następnie zostały poddane publicznej debacie (Komisja Założeń Planu), do której Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach zaprosiła ok. 135 osób, w tym m.in. członków organizacji i stowarzyszeń działających na jej obszarze. Z zaproszenia skorzystało 65 osób i – co należy odnotować – zabrakło wielu przedstawicieli władz samorządowych. Działając zgodnie z obowiązującym standardem, założenia planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Brynek zostały poddane konsultacjom społecznym w terminie od 1 do 21 lipca 2019 r. W tym okresie wpłynęła wyłącznie jedna uwaga, która została uwzględniona w projekcie. Kolejna publiczna debata (wskazywana już wcześniej) zorganizowana przez Regionalną Dyrekcję Lasów Państwowych w Katowicach odbyła się w listopadzie 2021 r. Zaproszenie skierowano do 98 podmiotów, osób,

stowarzyszeń, w spotkaniu udział wzięło 25 osób. Z zaproszeń nie skorzystali wszyscy przedstawiciele władz samorządowych.

Należy także przypomnieć, że Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach umożliwiła dostęp do materiałów składających się na projekt planu urządzenia lasu w formie elektronicznej, umieszczając je na stronie internetowej. Taka sytuacja umożliwiła pobranie dokumentacji w dowolnym momencie, niezależnie od godzin pracy instytucji i dni wolnych.

Ponadto Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach przeprowadziła szereg dodatkowych działań, które wykraczają poza wymogi ustawowe w celu zapewnienia szerszego dostępu społecznego do procesu tworzenia planu urządzenia lasu. Standardowo, informacja o konsultacjach jest zamieszczana w lokalnej prasie oraz w Biuletynie Informacji Publicznej. Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Katowicach zamieściła również ogłoszenia na stronie internetowej Nadleśnictwa Brynek oraz przekazała ją za pośrednictwem mediów społecznościowych. Co więcej, Lasy Państwowe skierowały pisma do wszystkich samorządów miast, gmin oraz rad miast, osiedli z prośbą o rozpropagowanie ogłoszeń na stronach internetowych tych jednostek. W czerwcu 2021 r. zorganizowano ponadto osiem niewymaganych prawem spotkań terenowych w formie debat z mieszkańcami osiedli przyłesnych. Ich celem było poznanie oczekiwań społecznych. W grudniu 2021 r. zorganizowano specjalne „dyżury leśnika”, zadedykowane osobom, które miały trudności z odczytaniem czy zrozumieniem zapisów planu urządzenia lasu. Wszystkie te ponadustawowe formy kontaktu z obywatelami przeprowadzono w celu poznania oczekiwań społecznych.

Z poważaniem

Z up. Ministra

Edward Siarka
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów